

SUSZAKI ENDO: NÉMASÁG

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT 1987.
FORD. LUKÁCS LÁSZLÓ

Kezdeti idegenkedés után évek óta nagy örömmel és érdeklődéssel olvasom Philip Yancey amerikai keresztény újságíró magyarul megjelenő könyveit. „Kerülő utak a boldogsághoz” (Harmat 2010) című munkájában az életét jelentősen formáló személyekről ír, közöttük találkoztam a Suszaki Endo munkásságát, és számára való jelentőségét összefoglaló írással, melynek címe: „Mit kezdjünk az árulókkal”. Bevallom, korábban soha nem hallottam ennek a japán írónak a nevét sem, noha jelentős kortárs alkotóként csaknem Nobel díjas lett.

Endo évtizedeken át ambivalenciával viseltetik a kereszténységgel kapcsolatban. Képmutatónak tartja, hogy mindenütt a dicsőséges Krisztust és az erős Egyházat hirdetik. A vértanúkat felmagasztalják, a hitet megtagadókat kiközösítik, elfelejtik. Ő édesanyjával – annak rossz házassága elől menekülve – Mandzsuriában gyermekkorában menekülteként idegen volt, majd Japánban az anyja által ráerőltetett kereszttség miatt kivetetté vált. Később a Lyoni egyetemen – ahova a II. világháború után cserediákként a kereszténység jobb megismerése érdekében érkezett – az előítéletes keresztények „ferde szemű vitéznek” csúfolták, csalódott fiatalember lett. Aztán fordulat áll be életében. Palesztinában kutatóútja során megismeri a megvetett, szenvedő, kivetett, megtagadott Krisztust, akivel már tud azonosulni. Ezt követően tanulmányozza a XVII. századi japán missziót és keresztényüldözést.

Életművén az elutasítás és elidegenedés kitartó ábrázolása vonul végig, csaknem kizárólag keresztény aspektusban születnek írásai, annak ellenére, hogy Japánban a kereszténység számaránya 1% alatti, mégis a kezdeti idegenkedés után bestsellerré váltak könyvei. „Némaság” című regénye a XVII. században lezajlott rendkívül kemény keresztényüldözés időszakával foglalkozik.

A keresztény misszió kezdete Japánban 1549-re tehető, amikor Xavéri Szent Ferenc hat jezsuita társával két év alatt létrehoz egy missziói gyülekezetet. Ezt követően egy emberöltő alatt 300 000-re növekszik a japán keresztények száma. Missziói központok, szemináriumok alakulnak. Jó kapcsolatot alakítanak ki a japán vezetőkkel és a gazdag földesurakkal is. Annyira jól megy dolguk – a szoros kereskedelmi kapcsolatoknak köszönhetően – hogy szinte azon gondolkoznak, hogy vászonból vagy selyemből készítsék papi öltözetüket. De ne felejtjük el, a világ ekkor az ellenreformáció idejét éli. A spanyol, portugál jezsuita és ferences, valamint az angol és holland protestáns misszionáriusok szinte szóba sem állnak egymással, jobb kapcsolatban vannak a buddhista japán urakkal, mint a szintén Európából érkezett, hasonló munkát végző keresztény felebarátaikkal. (Elképzelhetjük, hogy milyen hatással lehetett ez a kereszténység hitelességére a Távol-Keleten.)

1600-as évek elején a japán uralkodói rétegben váltás következik be, lezárják a határokat, megszüntetik a kereszténységhez kapcsolódó nyugati kereskedelmi kapcsolatokat. Harminc éven át kommandók kutatják végig újra és újra a városokat, falvakat, minden keresztényt megkínoznak, kiirtanak, a japán keresztények közül csak azok maradhatnak életben, akik megtagadják a keresztény hitet, rátaposnak az erre a célra készített, fatáblára szögezett réz domborműre, a „fumie”-ra, amely Krisztust és Mária képét ábrázolja a gyermekkel. A papok közül sokan vértanúhalált halnak, mások visszaköltöznek Macaoba, Goába, a távolkeleti missziós központokba. Néhány pap azonban megtagadja a hitet. (A titkos, földalatti egyház papok nélkül, eltorzult nyelvvél, eltorzult tanítással megmarad a hegyekben.)

A „Némaság” regény címét arról kapta, hogy a főhős szerint Krisztus az imádságok ellenére néma marad a keresztények szenvedése idején. Rodrigues, a fiatal portugál ferences két társával 1633-ban elhatározza, hogy utána jár, igazak-e az aggasztó hírek, miszerint tisztelt lisszaboni teológiai mesterük, Ferreira, a japán misszióban töltött sikeres évtizedek után valóban megtagadta hitét. A könyv annak a története, hogy a sokféle viszontagság és megpróbáltatás között Istent imádságaival eredménytelenül ostromló szerzetes végül hogyan és milyen körülmények között kap személyes választ legfeszítőbb kérdésére.